

СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И РЕПУБЛИКЕ МАКЕДОНИЈЕ О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУ

Савезна Република Југославија и Република Македонија, у жељи да уреде међусобне односе у области социјалног осигурања, договориле су се да закључе следећи споразум:

Део I

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Дефиниције појмова

(1) У овом споразуму следећи појмови значе:

1. "Југославија" - Савезна Република Југославија, "Македонија" - Република Македонија;
2. "правни прописи" - закони, подзаконски акти и други општи акти који се односе на области социјалног осигурања из члана 2. став 1. овог споразума;
3. "надлежни орган" - у Југославији: савезно министарство надлежно за југословенске правне прописе из члана 2. став 1. овог споразума; у Македонији: министарство надлежно за македонске правне прописе из члана 2. став 1. овог споразума;
4. "орган за везу" - орган одређен за ефикасније спровођење овог споразума;
5. "носилац" - организација, односно орган надлежан за спровођење правних прописа из члана 2. став 1. овог споразума;
6. "надлежни носилац" - носилац осигурања код кога је лице осигурано у време подношења захтева за давање или од кога има или би имало право на давање;
7. "осигураник" - лице које је осигурано или је било осигурано према правним прописима из члана 2. овог споразума;
8. "члан породице", "дете" - члан породице, односно дете према правним прописима оне државе уговорнице који се примењују;
9. "пребивалиште" - место сталног боравка;
10. "боравиште" - место привременог боравка;
11. "пензијски стаж" - стаж осигурања, са њим изједначена времена и посебан стаж према правним прописима држава уговорница;
12. "период осигурања" - период плаћеног доприноса и период признат као такав;
13. "давање" - давање у природи и новчано давање;
14. "давање у природи" - здравствена заштита и друга давања, осим новчаних;
15. "хитно пружање здравствене заштите" - давање чије се пружање не може одложити, јер би, у противном, били озбиљно угрожени живот или здравље лица;
16. "новчано давање" - пензија, новчана накнада, додатак на децу и друга новчана давања, укључујући њихове делове из јавних средстава, додатке, усклађивања, повећања и капиталне отпремнине.

(2) У овом споразуму остали појмови имају значење које им припада према правним прописима држава уговорница.

Члан 2.

Правни прописи на које се овај споразум односи

(1) Овај споразум се односи:

- на југословенске правне прописе о:

1. здравственом осигурању, здравственој заштити и материнству;
2. пензијском и инвалидском осигурању;
3. осигурању за случај повреде на раду и професионалне болести;
4. осигурању за случај незапослености;
5. дечјој заштити;

- на македонске правне прописе о:

1. здравственом осигурању, здравственој заштити и материнству;
2. пензијском и инвалидском осигурању;
3. осигурању за случај повреде на раду и професионалне болести;
4. осигурању за случај незапослености;
5. дечјој заштити.

(2) Овај споразум се односи на све правне прописе којима се обједињују, мењају или допуњују правни прописи из става 1. овог члана.

Члан 3.

Лица на која се овај споразум примењује

Овај споразум се примењује на:

- а) лица за која важе или су важили правни прописи једне или обе државе уговорнице;
- б) друга лица која права изводе од лица назначених под а).

Члан 4.

Једнаки третман

(1) Приликом примене правних прописа једне државе уговорнице, њени држављани су изједначени са држављанима друге државе уговорнице.

(2) Став 1. овог члана се не односи на:

1. правне прописе о учешћу осигураника и послодаваца у органима носилаца и удружења;
2. одредбе о терету осигурања из међународних уговора закључених са трећим државама;
3. правне прописе о осигурању лица запослених у службеном представништву једне од држава уговорница у трећим државама или код чланова тог представништва, ако међународним уговором није другачије одређено.

Члан 5.

Изједначеност територија

(1) Пензија, новчана накнада, додаток на децу и друга новчана давања, изузев давања за случај незапослености, по прописима једне државе уговорнице не могу се умањити, ставити у стање мировања, одузети или запленили због тога што корисник има пребивалиште на територији друге државе уговорнице, уколико овим споразумом није другачије одређено.

(2) Држављанима друге државе уговорнице са пребивалиштем на територији треће државе давања из става 1. овог члана се исплаћују под истим условима као и својим држављанима.

(3) Став 1. овог члана се не примењује на давања по основу преостале радне способности, помоћи и неге другог лица, најниже пензије и заштитног додатка, као и свих других давања по основу пензијског и инвалидског осигурања која се остварују зависно од имовинског цензуса.

Члан 6.

Изједначеност правних чињеница

Ако према правним прописима једне државе уговорнице обављање делатности која доноси приход, обавезно осигурање или друга чињеница има правно дејство на одређено давање остварено према њеним правним прописима, обављање одговарајуће делатности, обавезно осигурање или друга одговарајућа чињеница у другој држави уговорници производи исто правно дејство у првој држави уговорници, ако овим споразумом није другачије одређено.

Део II

ОДРЕДБЕ О ПРАВНИМ ПРОПИСИМА КОЈИ СЕ ПРИМЕЊУЈУ

Члан 7.

Општа одредба

Обавеза осигурања одређује се према правним прописима оне државе уговорнице на чијој територији лице обавља посао, што важи и у случају када се седиште послодавца налази на територији друге државе уговорнице, ако одредбама чл. 8. и 9. овог споразума није другачије одређено.

Члан 8.

Посебне одредбе

(1) Ако предузеће са седиштем на територији једне државе уговорнице упуту запосленог на територију друге државе уговорнице, на њега се, најдуже до краја 24. календарског месеца од дана упућивања, примењују правни прописи прве државе уговорнице, као да је запослен на њеној територији.

(2) Ако лице које обавља самосталну делатност на територији једне државе уговорнице оде на територију друге државе уговорнице ради привременог обављања те делатности, на њега се, најдуже до краја 12. календарског месеца од дана његовог одласка, примењују правни прописи прве државе уговорнице, као да обавља делатност на њеној територији.

(3) Ако предузеће за ваздушни или копнени саобраћај са седиштем на територији једне државе уговорнице упуту запосленог на територију друге државе уговорнице, примењују се правни прописи прве државе уговорнице као да је запослен на њеној територији.

(4) Посада брода, као и друга лица запослена на броду, подлежу правним прописима оне државе уговорнице под чијом заставом брод плови.

(5) Лица која обављају послове утовара и истовара брода, поправке или надзора брода у луци друге државе уговорнице подлежу правним прописима државе уговорнице, којој лука припада.

(6) Ако предузеће са седиштем на територији једне државе уговорнице, упуту запосленог у пословницу или стално представништво на територији друге државе уговорнице, на њега се примењују правни прописи прве државе уговорнице, као да је запослен на њеној територији.

(7) На запослене у државним и јавним службама, службене представнике и са њима изједначена лица упућене на територију друге државе уговорнице примењују се правни прописи државе уговорнице која их је упутила.

(8) Примена правних прописа прве државе уговорнице из ст. 1. и 2. овог члана може се, изузетно, на заједнички захтев послодавца и запосленог, односно на захтев лица које самостално обавља делатност и уз сагласност надлежног органа друге државе уговорнице, продужити за још 24, односно 12 месеци.

Члан 9.

Запослени у дипломатској мисији и конзуларном представништву

(1) На запослене у дипломатској мисији и конзуларном представништву са њима изједначена лица, као и на запослене као приватна кућна послуга код чланова ове мисије и представништва, упућене на територију друге државе уговорнице примењују се правни прописи државе уговорнице из које су упућени.

(2) На запослене из става 1. овог члана који нису упућени, примењују се правни прописи државе уговорнице на чијој су територији запослени, а дипломатска мисија, односно конзуларно представништво, односно њихови чланови који их запошљавају, дужни су да се придржавају одредаба које важе за послодавца.

(3) Изузетно од става 2. овог члана, запослени који су држављани државе уговорнице чија је дипломатска мисија, односно конзуларно представништво, могу се, у року од три месеца од дана запослења, определити за примену правних прописа те државе уговорнице.

Члан 10.

Изузеци

На заједнички захтев запосленог и његовог послодавца, надлежни органи две државе уговорнице могу споразумно договорити изузетке од чл. 7. до 9. овог споразума, при чему морају узети у обзир врсту и околности запослења.

Део III

ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Поглавље 1.

БОЛЕСТ И МАТЕРИНСТВО

Члан 11.

Сабирање периода осигурања

Периоди осигурања навршени према правним прописима обе државе уговорнице се, ако је то потребно, сабирају за стицање права на давање и за одређивање трајања тог давања, под условом да се не поклапају.

Члан 12.

Давање у натури

(1) Лице које испуњава услове за право на давање у натури према правним прописима једне државе уговорнице има право на здравствену заштиту од стране носиоца његовог пребивалишта или боравишта, одређену у погледу обима, врсте и начина пружања правним прописима који важе за тог носиоца, као да је код њега осигурано, а у трајању одређеном правним прописима који важе за надлежност носиоца на чији терет се заштита пружа, под условом да:

1. има пребивалиште на територији друге државе уговорнице или
2. има боравање на територији друге државе уговорнице по основу члана 8. ст. 1, 2, 6. и 7. и члана 9. овог споразума или
3. његово стање за време борава на територији друге државе уговорнице захтева хитно пружање здравствене заштите, а лице није отишло у другу државу уговорницу у циљу лечења.

(2) Став 1. овог члана се аналогно примењује и на чланове породице, с тим што је за чланове породице лица која имају боравање на територији друге државе уговорнице по основу члана 8. ст. 1. и 2. овог споразума потребна сагласност надлежног носиоца.

(3) За одобрење коришћења протеза, помагала и других здравствених услуга веће вредности, неопходна је сагласност надлежног носиоца, изузев када је пружање тих услуга неодложно, јер би у противном били озбиљно угрожени живот или здравље лица из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 13.

Новчано давање

(1) У случајевима из члана 12. овог споразума новчано давање одобрава надлежни носилац према правним прописима које он примењује.

(2) Ако према правним прописима једне државе уговорнице износ новчаног давања зависи од броја чланова породице, надлежни носилац узима у обзир и чланове породице који имају пребивалиште на територији друге државе уговорнице.

Члан 14.

Корисници пензије

(1) На корисника пензије, остварене према правним прописима обе државе уговорнице, примењују се искључиво правни прописи оне државе уговорнице на чијој територији има пребивалиште.

(2) На корисника пензије остварене према правним прописима једне државе уговорнице који има пребивалиште на територији друге државе уговорнице, примењују се правни прописи те државе уговорнице и пружа здравствена заштита, као да је право на пензију остварено према њеним правним прописима, а на терет надлежног носиоца.

(3) Корисник пензије из става 2. овог члана, чије стање, за време боравка на територији државе уговорнице, према чијим правним прописима је остварио право на пензију, захтева хитно пружање здравствене заштите има право на ту заштиту према правним прописима и на терет носиоца те државе уговорнице.

Члан 15.

Носилац који пружа давања у природи, надлежан према пребивалишту или боравишту лица

У случају из члана 12. став 1. и члана 14. став 2. овог споразума давања у природи пружа:

- у Југославији - организациона јединица носиоца здравственог осигурања у републици;
- у Македонији - подручна служба носиоца здравственог осигурања.

Члан 16.

Накнада трошкова

(1) Надлежни носилац надокнађује носиоцу који је пружио давање утрошене износе у складу са чланом 12. и чланом 14. став 2. овог споразума изузев административних трошкова.

(2) Органи за везу двеју држава уговорница могу договорити да за све случајеве или за одређене групе случајева, уместо појединачног обрачуна трошкова, уведу паушална плаћања.

Поглавље 2.

СТАРОСТ, ИНВАЛИДНОСТ И СМРТ

Члан 17.

Сабирање пензијског стажа

(1) Ако је, према правним прописима једне државе уговорнице, стицање, очување или поновно признавање права на давање условљено навршењем пензијског стажа, носилац те државе уговорнице узима у обзир, ако је потребно, и пензијски стаж навршен према правним прописима друге државе уговорнице као да је навршен према његовим правним прописима, под условом да се периоди не поклапају, ако овим споразумом није другачије одређено.

(2) Приликом примене става 1. овог члана, стаж осигурања који се, према правним прописима друге државе уговорнице рачуна са увећаним трајањем, узима се у обзир у ефективном трајању.

(3) Осигуранику - држављанину једне државе уговорнице који, и поред примене става 1. овог члана, не испуњава услове за стицање права на давање, надлежни носилац узима у обзир и пензијски стаж навршен у трећој држави са којом обе државе уговорнице имају закључене споразуме о социјалном осигурању.

(4) Ако је, према правним прописима једне државе уговорнице, право на одређено давање условљено навршењем стажа у одређеном занимању, односно послу или у занимању за које постоји посебан систем, носилац те државе уговорнице узима у обзир и пензијски стаж који је, према правним прописима друге државе уговорнице, навршен у истом занимању, односно послу или у одговарајућем систему.

(5) Ако према правним прописима једне државе уговорнице период осигурања или одређено чињенично стање продужава период у коме, да би се остварило право на давање, мора бити навршен пензијски стаж, тај период се продужава одговарајућим периодом осигурања, односно постојањем одређеног чињеничног стања (коришћење пензије, давање за случај болести, повреде на раду, незапослености и др.) у другој држави уговорници.

Члан 18.

Пензијски стаж краћи од једне године

(1) Ако је укупан пензијски стаж, који се према правним прописима једне државе уговорнице узима у обзир за обрачунавање давања, краћи од 12 месеци, не одобрава се право на давање, изузев у случају када, према тим правним прописима, постоји право на давање само по основу тог пензијског стажа.

(2) Пензијски стаж из става 1. овог члана по основу кога носилац једне државе уговорнице не одобрава давање, узима у обзир носилац друге државе уговорнице за стицање, очување и поновно признавање права на давање, као и одређивање његове висине, као да је тај стаж навршен према његовим правним прописима.

Члан 19.

Утврђивање самосталног давања

Ако према правним прописима једне државе уговорнице постоји право на давање и без примене члана 17. овог споразума, надлежни носилац те државе уговорнице утврђује давање искључиво на основу пензијског стажа који се узима у обзир према тим правним прописима.

Члан 20.

Утврђивање и обрачун сразмерног дела давања

(1) Ако према правним прописима једне државе уговорнице постоји право на давање само уз примену члана 17. овог споразума, надлежни носилац те државе уговорнице утврђује давање на тај начин што:

1. обрачунава теоријски износ давања, који би припадао да је укупан пензијски стаж, који се узима у обзир за обрачун давања, навршен по правним прописима које он примењује. Ако износ давања не зависи од дужине пензијског стажа, узима се као теоријски износ;

2. на основу тако обрачунатог износа, утврђује износ давања сразмеран односу између пензијског стажа навршеног искључиво по правним прописима које он примењује и укупног пензијског стажа, који се узима у обзир за обрачун давања;

3. утврђује износ давања сразмерно пензијском стажу навршеном према правним прописима те државе уговорнице и њеном најдужем пензијском стажу на основу кога се утврђује висина давања, у случају када је укупан пензијски стаж који се узима у обзир применом члана 17. овог споразума већи од најдужег пензијског стажа према правним прописима те државе уговорнице.

(2) Ако се према правним прописима износ давања обрачунава на основу зараде, плате, основице осигурања, односно уплаћеног доприноса у одређеном периоду, надлежни носилац узима у обзир зараду, плату, основицу осигурања, односно уплаћени допринос искључиво из периода осигурања навршеног према правним прописима које он примењује.

Члан 21.

Умањење, укидање и обустава исплата давања

Лица на која се овај споразум примењује не подлежу правним прописима двеју држава уговорница о умањењу, укидању и обустави исплате давања у случају њиховог истовременог коришћења.

Поглавље 3.

ПОВРЕДА НА РАДУ И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Члан 22.

Повреда на путу

(1) Лице са пребивалиштем на територији једне државе уговорнице које на путу, ради ступања на посао, по основу уговора о запослењу у другој држави уговорници, претрпи повреду, има права на давања по основу повреде на раду према правним прописима и на терет носиоца друге државе уговорнице.

(2) Став 1. овог члана се примењује и у случају повреде коју лице, непосредно по истеку уговора о запослењу, претрпи на путу до пребивалишта.

Члан 23.

Давање у натури

(1) Лице које по основу повреде на раду или професионалне болести има право на здравствену заштиту према правним прописима једне државе уговорнице, а има пребивалиште или боравиште на територији друге државе уговорнице прима ту заштиту, на терет надлежног носиоца, од носиоца на чијем подручју има пребивалиште или боравиште, према правним прописима које тај носилац примењује, као да је код њега осигурано.

(2) За коришћење протеза, помагала и других здравствених услуга веће вредности, примењује се одредба члана 12. став 3. овог споразума.

(3) У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана здравствену заштиту, односно услуге пружа:

- у Југославији - организациона јединица носиоца здравственог осигурања у републици;
- у Македонији - подручна служба носиоца здравственог осигурања.

(4) На накнаду трошкова насталих према ст. 1. и 2. овог члана примењују се одредбе члана 16. овог споразума.

Члан 24.

Професионална болест

(1) Ако је одобрење давања за случај професионалне болести, према правним прописима једне државе уговорнице, условљено тиме да је болест први пут лекарски утврђена на територији те државе уговорнице, сматра се да је тај услов испуњен ако је та болест први пут утврђена на територији друге државе уговорнице.

(2) Ако је одобрење давања за случај професионалне болести, према правним прописима једне државе уговорнице, условљено тиме да је обављање делатности која може да изазове ту болест трајало одређено време, надлежни носилац те државе уговорнице, ако је потребно, узима у обзир и време обављања такве делатности у складу са правним прописима друге државе уговорнице.

Члан 25.

Новчано давање

(1) Новчано давање за случај повреде на раду или професионалне болести одобрава, према својим правним прописима, носилац оне државе уговорнице на чијој територији је настала повреда на раду, односно последњи пут обављана делатност која може да изазове ту професионалну болест.

(2) Ако лице, које је по основу професионалне болести примало или прима новчано давање на терет носиоца једне државе уговорнице, због погоршања болести проузрокованог обављањем делатности која, према правним прописима друге државе уговорнице, може да изазове професионалну болест, поднесе захтев за давање носиоцу друге државе уговорнице, носилац прве државе уговорнице и даље сноси трошкове давања, без обзира на погоршање, према својим правним прописима. Носилац друге државе уговорнице одобрава давање у висини разлике између давања које припада након погоршања и давања које би, по основу наступања те болести, припадало према његовим правним прописима.

Члан 26.

Обавештавање дипломатске мисије, односно конзуларног представништва

О повреди на раду држављанина једне државе уговорнице запосленог на територији друге државе уговорнице, која је проузроковала или би могла проузроковати смрт запосленог, надлежни носилац без одлагања обавештава дипломатску мисију, односно конзуларно представништво државе уговорнице чији је он држављанин.

Поглавље 4.

НЕЗАПОСЛЕНОСТ

Члан 27.

Сабирање периода осигурања

(1) Период осигурања, остварен према правним прописима једне државе уговорнице, узима се у обзир за право на давање у случају незапослености према правним прописима друге државе уговорнице, ако је незапослено лице у држави уговорници у којој остварује право на давање у последњих 12 месеци пре подношења захтева за то давање било осигурано по основу запослења укупно најмање девет месеци.

(2) Услов минималног периода запослења од девет месеци не односи се на незапослена лица чије је запослење било предвиђено на дужи рок, али је окончано, без њихове кривице, пре навршених девет месеци или која имају пребивалиште на територији државе уговорнице у којој подносе захтев за давање.

Члан 28.

Трајање примања накнаде

Трајање примања накнаде се смањује за период за који је незапослено лице у другој држави уговорници у току последњих 12 месеци пре дана подношења захтева примало новчану накнаду за случај незапослености.

Поглавље 5.

ДОДАТАК НА ДЕЦУ

Члан 29.

Утврђивање давања

(1) Право на додатак на децу се одређује према правним прописима оне државе уговорнице по којима је лице осигурано и за децу која имају пребивалиште на територији друге државе уговорнице.

(2) Ако право на додатак за децу постоји према правним прописима обе државе уговорнице, примењују се искључиво правни прописи оне државе уговорнице на чијој територији дете има пребивалиште.

(3) Ст. 1. и 2. овог члана се примењују и на корисника пензије.

Део IV

РАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30.

Органи за везу

У циљу ефикаснијег спровођења овог споразума, посебно ради једноставног и брзог повезивања носилаца обе државе уговорнице, у својству органа за везу две државе уговорнице, одређују се:

- у Југославији - Савезни завод за социјално осигурање за примену југословенских правних прописа из члана 2. став 1. под 1, 2, 4. и 5. овог споразума и Савезни завод за тржиште рада и миграције за примену југословенских правних прописа из члана 2. став 1. под 3. овог споразума;

- у Македонији - Фонд здравственог осигурања за примену македонских правних прописа из члана 2. став 1. под 1. и 3. овог споразума; Фонд пензијског и инвалидског осигурања за примену македонских правних прописа из члана 2. став 1. под 2. и 3. овог споразума; Републички завод за запошљавање за примену македонских правних прописа из члана 2. став 1. под 4. овог споразума и Министарство за рад и социјалну политику за примену македонских правних прописа из члана 2. став 1. под 5. овог споразума.

Члан 31.

Обавезе органа, правна и административна помоћ

(1) Органи за везу две државе уговорнице ће, посебним споразумом, утврдити административне мере за спровођење овог споразума.

(2) Надлежни органи и органи за везу две државе уговорнице обавештаваће се међусобно:

а) о свим предузетим мерама за спровођење овог споразума;

б) о свим променама њихових правних прописа у вези са применом овог споразума.

(3) У примени овог споразума органи и носиоци држава уговорница ће узајамно пружати бесплатну правну и административну помоћ.

(4) Органи и носиоци држава уговорница могу, у примени овог споразума, непосредно ступати у везу међусобно, као и са заинтересованим лицима или њиховим пуномоћницима.

(5) Органи и носиоци једне државе уговорнице не смеју одбити захтеве и друге поднеске због тога што су сачињени на службеном језику и писму друге државе уговорнице.

(6) Приликом примене овог споразума равноправно се употребљавају српски језик и писмо и македонски језик и писмо.

(7) Лекарске прегледе који се обављају искључиво због примене правних прописа једне државе уговорнице, а односе се на лица која на територији друге државе уговорнице имају пребивалиште или боравиште, обавиће на захтев надлежног носиоца и на његов терет, носилац према пребивалишту или боравишту. Лекарске прегледе који се обављају због примене правних прописа обе државе уговорнице обавља, на свој терет, носилац према пребивалишту или боравишту тог лица.

(8) Судска правна помоћ се, до покретања судског поступка, пружа у складу са прописима који се примењују у правној помоћи у грађанским правним стварима.

Члан 32.

Овлашћење дипломатске мисије и конзуларног представништва

Дипломатске мисије и конзуларна представништва држава уговорнице могу се, без посебног пуномоћја, директно обраћати надлежним органима, органима за везу и надлежним носиоцима друге државе уговорнице ради заштите интереса својих држављана.

Члан 33.

Ослобађање од пореза и овера

(1) Ослобођење или смањење пореза и такси предвиђено прописима једне државе уговорнице за писмене поднеске или документа која се прилажу због примене њених правних прописа, односи се и на одговарајуће писмене поднеске и документа која се прилажу због примене овог споразума или правних прописа друге државе уговорнице.

(2) Исправе, документа и писмени поднесци било које врсте, који се прилажу приликом примене овог споразума, не подлежу надовери.

Члан 34.

Подношење захтева

(1) Захтеви, изјаве или правна средства која су у примени овог споразума или правних прописа једне државе уговорнице поднета органу, носиоцу или некој другој надлежној установи једне државе уговорнице, сматрају се захтевима, изјавама или правним средствима поднетим органу, носиоцу или некој другој надлежној установи друге државе уговорнице.

(2) Захтев за давање, поднет према правним прописима једне државе уговорнице, сматра се и захтевом за одговарајуће давање према правним прописима друге државе уговорнице које долази у обзир применом овог споразума.

(3) Захтеви, изјаве или правна средства, која применом правних прописа једне државе уговорнице треба поднети органу, носиоцу или некој другој надлежној установи те државе уговорнице, могу се у истом року поднети одговарајућем органу, носиоцу или некој другој установи друге државе уговорнице.

(4) У случајевима из ст. 1. до 3. овог члана наведене институције, без одлагања, достављају захтеве, изјаве или правна средства одговарајућим институцијама друге државе уговорнице непосредно или посредством органа за везу.

Члан 35.

Исплата давања

(1) Носилац надлежан за пружање давања према овом споразуму извршава своју обавезу, са ослобађајућим дејством, исплатом новчаних давања корисницима у својој националној валути.

(2) Прерачунавање давања у валуту друге државе уговорнице се врши према паритету валута који је важио на дан када је носилац надлежан за пружање давања дозначио средства исплатном органу у својој држави ради исплате корисницима у другу државу уговорницу.

(3) Накнаде предвиђене овим споразумом исплаћују се у валути оне државе уговорнице у којој се налази седиште носиоца на чији терет падају давања.

(4) Дознаке средстава из ст. 1. и 3. овог члана врше се у складу са платним прометом између две државе уговорнице.

Члан 36.

Потраживање преплаћених износа давања

(1) Носилац једне државе уговорнице, који је исплатио давање у износу већем од оног који кориснику припада, може од носиоца друге државе уговорнице затражити да од заосталих износа давања које треба да исплати кориснику задржи преплаћени износ.

(2) Преплаћени износ из става 1. овог члана се директно исплаћује носиоцу који је затражио његово задржавање.

Члан 37.

Извршни поступак

(1) Извршне одлуке судова, као и извршна решења и докази о заосталим плаћањима (исправе) надлежних органа или носилаца једне државе уговорнице о доприносима и другим потраживањима из социјалног осигурања признају се у другој држави уговорници.

(2) Признавање се може одбити само ако је у супротности са јавним поретком државе уговорнице у којој треба да се призна одлука или исправа.

(3) Извршне одлуке и исправе признате у складу са ставом 1. овог члана извршавају се у другој држави уговорници. Извршни поступак се спроводи према правним прописима који се примењују за извршење одговарајућих одлука или исправа државе уговорнице на чијој територији треба да се спроведе извршење. Одлуке и исправе морају садржати потврду о њиховој извршности (клаузула о извршењу).

(4) Примена ст. 1. до 3. овог члана не обухвата заступање у судском поступку.

Члан 38.

Накнада штете

(1) Ако лице према правним прописима једне државе уговорнице прима накнаду за штету која је настала на територији друге државе уговорнице и има према њеним правним прописима право на накнаду штете од трећег лица, тада право на ту накнаду прелази на носиоца прве државе уговорнице према њеним правним прописима.

(2) Ако је право на накнаду штете у вези са истоврсним давањима, по основу истог случаја штете, пренето, у складу са ставом 1. овог члана, носиоцима обе државе уговорнице, треће лице може исплатити накнаду штете, са ослобађајућим дејством, једном или другом носиоцу. Носиоци ће намирити своја потраживања по овом основу сразмерно давањима која исплаћују.

Члан 39.

Решавање спорова

Спорове у примени и тумачењу овог споразума решаваће договорно надлежни органи држава уговорница.

Део V

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 40.

Опште одредбе

(1) Овај споразум не утврђује право на давање за период пре његовог ступања на снагу.

(2) За утврђивање права на давање према овом споразуму узима се у обзир и пензијски стаж који је према правним прописима држава уговорница остварен пре његовог ступања на снагу, при чему се посебан стаж узима у обзир у признатом трајању само ако је утврђен за период пре 1. јануара 1965. године.

(3) Изузетно од одредбе члана 17. став 2. овог споразума, стаж осигурања навршен пре 1. јануара 1992. године који се према тада важећим прописима рачунао са увећаним трајањем, узима се у обзир у признатом трајању.

(4) За лице које нема држављанство држава уговорница, као ни држава са територије претходне Југославије пензијски стаж који је претходна Југославија, по основу међународних уговора закључених са другим државама, преузела на свој терет, а који је навршен на територији тих држава пада на терет носиоца оне државе уговорнице чије је републичко држављанство то лице имало на дан преузимања обавезе по основу тих међународних уговора.

(5) Овај споразум се примењује и на осигуране случајеве настале пре његовог ступања на снагу.

(6) Давања утврђена пре ступања на снагу овог споразума неће се поново утврђивати, ако овим споразумом није другачије одређено.

Члан 41.

Поновно одређивање давања

(1) Права на давања која су, од 1. јануара 1992. године до дана ступања на снагу овог споразума, утврђена према правним прописима једне државе уговорнице уз урачунавање пензијског стажа навршеног према правним прописима друге државе уговорнице, носиоци ће, по службеној дужности, поново утврдити и обрачунати износ давања применом одредаба овог споразума, при чему се правоснажност донетог решења неће сматрати препреком за поновно одређивање давања.

(2) Приликом поновног утврђивања права на давање из става 1. овог члана, носилац државе уговорнице, према чијим правним прописима је давање било утврђено, обрачунава износ давања узимајући у обзир и пензијски стаж навршен на територији других република претходне Југославије на основу кога је давање било утврђено, ако међународним уговором са државом на чијој је територији пензијски стаж навршен није другачије одређено.

(3) Права на давања која су, од 1. јануара 1992. године до дана ступања на снагу овог споразума, утврђена на основу пензијског стажа краћег од 12 месеци навршеног према правним прописима те државе уговорнице и пензијског стажа оствареног искључиво према правним прописима друге државе уговорнице, поново ће се утврдити и обрачунати применом члана 18. овог споразума.

(4) Ако су укупни износи давања, поново утврђени и обрачунати у складу са ставом 1. овог споразума, мањи од износа давања које би припадало према правним прописима државе уговорнице по којима је било утврђено, носилац те државе уговорнице исплаћује кориснику и разлику између тог износа давања и укупног износа поново утврђених и обрачунатих давања. Ова разлика се исплаћује све док укупни износ поново утврђених и обрачунатих давања не достигне висину износа давања које је раније било утврђено.

(5) Право на давање, утврђено и обрачунато применом става 1. овог члана, припада од првог дана по истеку месеца у коме је носилац, који је утврдио право на давање, покренуо поступак за поновно утврђивање и обрачун износа давања и исплаћује се директно кориснику.

Члан 42.

Ступање на снагу

(1) Овај споразум подлеже потврђивању.

(2) Држава уговорница ће се у писменој форми, дипломатским путем, обавестити о спроведеном поступку према својим националним правним прописима потребним за ступање на снагу овог споразума.

(3) Овај споразум ступа на снагу првог дана по истеку месеца у коме је, дипломатским путем, примљено последње писмено обавештење из става 1. овог члана.

Члан 43.

Престанак важења

(1) Овај споразум се закључује на неодређено време. Свака држава уговорница га може, у текућој календарској години, у писменој форми, дипломатским путем, отказати с последњим даном те године, при чему отказни рок не може бити краћи од шест месеци.

(2) У случају отказивања овог споразума, његове одредбе се и даље примењују на стечена права, као и на захтеве за остваривање права поднете до дана његовог отказивања.

У потврду овога опуномоћеници су потписали овај споразум и ставили печат.

Сачињено у Београду, дана 29. децембра 2000. године у два оригинала, сваки на српском и македонском језику, при чему су оба текста аутентична.

За Савезну Републику Југославију
Горан Свилановић, с.р.
савезни министар спољних
послова

За Републику Македонију
др **Срђан Керим**, с.р.
министар за иностране
послове